

"Att vara okunnig om vad som hänt före ens egen födelse är detsamma som att alltid förbli barn. Ty vad är människolivet värt, om det inte genom historisk kunskap knytes samman med föregående generationers liv?"

Cicero 105-43 F

NYA VÅLDSGÄSTER UNDER DET TIDIGA 1500-TALET

Åke Hansson Natt och Dag - och Gustav Eriksson (Vasa) härjar i Skåneland.

Senare delen av 1400-talet och det tidiga 1500-talet präglades av fortsatta unionsstridigheter. I Sverige stod Sturarna mot unionskungen Hans i Danmark, dock utan enighet. Tvister mellan biskoparna och Sten Sture, mellan andra herremän och Sten Sture, front för och emot kung Hans, tvist mellan Sverige och Danmark och Gotland, herreman mot herreman, Svante Sture i krig med Hans, biskop Hemming Gadd brinnande av hat till det danska namnet, ett virrvarr av intriger som skulle leda till nya olyckor för många oskyldiga.

1506 då Svante Nilsson Sture var riksföreståndare i Sverige kom ett nytt härjningståg in över det skånska landet. Det leddes av riksrådet Åke Hansson Datt och Dag - en frände till riksföreståndaren.

Året därpå blev det Blekinges tur. Målet var staden Lyckå med sitt slott under slottsfogden Nils Gedda. Blekingarna gjorde vad de kunde för att hindra svenskarna, man bröt broar och lade försåt men staden och slottet föll. Allt av värde togs av den plundrande hären varefter man krönte det hela genom att sätta eld på staden och slottet. En del av försvararna jämte befälhavaren Gedda fördes som fångar till Ronneby där de gick ett säkert öde till mötes.

Svenskarna fortsatte att övertyga Skånelands folk om sin förträfflighet genom nya krigståg 1510. Åke Hansson Natt och Dag använde sig då av Karl Knutssons gamla infallsväg över Markaryd söderut mot Örkelljunga. Antagligen fröjdade han sig i sitt hjärta över vad som skulle komma eftersom han lär ha sagt, att han "hatade skåningarna av hela sitt hjärta". Om inte på annat sätt visade han det nu genom ödeläggelsen av medeltidsstaden Vä, som nu för andra gången plundrades och brändes.

Något decennium senare, - den av svenskarna helgonförklarade Gustav Eriksson drabbade Skåne med krig, brand och förödelse. I januari 1523, - mitt i den kalla vintern, lät han med berått mod härja och föröda flera socknar i de östra gränsbygderna i Skåne. Det var annat det än omskrutna "äventyr i Dalarna". Skillnaden mellan de olika "äventyren" består i att "äventyren" i de skånska gränsbygderna inte givit eko i de svenska historieböckerna.

På det skånska småfolkets sida stod den i svensk historia nedsvärtade Kristian II, vilket bör ses i sammanhang med den omtalade svenska invasionen, - men mera därom i det följande.